

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 163
van **FILIP BRUSSELMANS**
datum: 20 januari 2021

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

Socio-culturele sector - Vrijwilligerswerk

Artistieke of kunsttechnische begeleiders maakten tot vorig jaar geregeld gebruik van een regeling waardoor ze tot 6000 euro per jaar onbelast konden bijklussen. Deze regeling werd echter in 2019 door het Grondwettelijk Hof vernietigd.

Voor de sportsector werd in 2020 nog in allerijl een 'fiscale noodoplossing' verzonnen waarbij de sportclubs nu een solidariteitsbijdrage van 10 procent betalen op de uitbetaalde vergoedingen. Via de pers mochten we vernemen dat federaal minister van Sociale Zaken Vandenbroucke nu overweegt om ook de socio-culturele sector "zo snel mogelijk in deze regeling te willen schuiven".

Intrigerend echter was de verklaring in De Standaard van de woordvoerder van De Federatie, de koepelorganisatie van het socio-cultureel werk in Vlaanderen, die geen precieze aantallen kon geven over het aantal personen over wie het in concreto gaat.

1. Ik kan mij niet voorstellen dat het departement Cultuur niet over deze strategisch en beleidsmatig belangrijke gegevens beschikt.
Hoeveel personen die concreet als vrijwilliger actief zijn in het Vlaamse socio-culturele werk eventueel zouden onder deze regeling kunnen vallen.
2. Indien de minister niet over dat cijfer beschikt, had ik graag vernomen waarom dat zo is. Op welke manier wordt de vrijwilligersinbreng in het socio-cultureel werk in Vlaanderen in kaart gebracht en geactualiseerd?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 163 van 20 januari 2021

van **FILIP BRUSSELMANS**

1. Het is belangrijk om verenigingswerk niet te verwarren met vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk is een officieel statuut geregeld in de wet van 3 juli 2005. Vrijwilligerswerk is onbezoldigd en onverplicht en wordt verricht ten behoeve van één of meer personen, van een groep of organisatie of van de samenleving als geheel, in georganiseerd verband.

Wanneer we spreken over "zuiver vrijwilligerswerk" willen we onder andere voorkomen dat activiteiten die niet onder deze definitie passen vrijwilligerswerk genoemd worden. De begripsverwarring tussen verschillende statuten leidt immers tot veel onduidelijkheid op het terrein.

Verenigingswerk is geen vrijwilligerswerk. Via verenigingswerk konden personen (o.a. cultuurwerkers) die al werkten als werknemer (minstens 4/5e), als zelfstandige in hoofdberoep of gepensioneerd waren, in beperkte mate onbelast bijverdienen voor een bedrag van 6.340 euro per jaar (aj 2020) of 528,33 euro per maand (aj 2020). De regeling trachtte eerder (en onder andere) in een oplossing te voorzien om oneigenlijk gebruik van het vrijwilligersstatuut te vermijden.

Als antwoord op uw vraag, moeten we dus effectief beamen dat het inderdaad niet mogelijk is om uit beschikbare cijfers over vrijwilligerswerk een conclusie te trekken naar hoeveel mensen in aanmerking zouden komen voor een eventuele vervangregeling voor het verenigingswerk.

We beschikken wel over een evaluatie uit 2020 van de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid over de Wet van 18 juli 2018 betreffende de economische relance en de versterking van de sociale cohesie (de wet waarin verenigingswerk werd geregeld). In deze [evaluatie](#) zijn cijfers opgenomen over een online enquête, verricht tussen 1 juli en 30 september 2019 binnen de non-profitsector. Van de 432 respondenten uit België gaven er 10 aan uit de socio-culturele sector (n.v.d.r. deze is ruimer dan de sociaal-culturele sector) te komen, waarvan 5 organisaties verenigingswerkers tewerkstelden of wensten te werk te stellen en de andere 5 dit niet wensten te doen. Het is evenwel evident dat uit deze beperkte en zeker niet representatieve steekproef geen algemene bevindingen kunnen getrokken worden over de Vlaamse sociaal-culturele veld in deze materie.

2. Het antwoord op de vraag op welke manier vrijwilligersinbreng in het sociaal-cultureel werk in kaart gebracht wordt is veelzijdig:

Het sociaal-culturele veld in Vlaanderen is heel ruim en omvat verschillende sectoren: sociaal-cultureel volwassenenwerk, amateurkunsten, circus... Er zijn de organisaties met een Vlaamse of bovenlokale werking en daarnaast ook nog veel lokale verenigingen. Een deel van het veld bestaat uit erkende en gesubsidieerde organisaties, maar er zijn ook heel veel niet-erkende sociaal-culturele verenigingen actief die met vrijwilligers werken.

Er is nood aan structurele cijfers rond vrijwilligerswerk in Vlaanderen, maar de beleidsmiddelen ontbreken om structureel en grondig onderzoek te doen naar de

vrijwilligers in het algemeen en specifiek in deze sectoren. Algemene cijfers over vrijwilligerswerk halen we momenteel uit studies die gefinancierd werden door de Koning Boudewijnstichting in 2014 en 2019 over het vrijwilligerswerk in België. De sociaal-culturele sector wordt er niet apart bekeken van de culturele sector als geheel. Ook in de participatiesurvey uit 2014 komen vragen over vrijwilligerswerk aan bod, maar meer algemeen. Ook daar kunnen we dus geen afdoend cijfer vinden.

Verder dienen de erkende organisaties binnen het sociaal-cultureel volwassenenwerk en binnen de amateurkunsten jaarlijks een aantal gegevens online te registreren in SISCA, waaronder ook gegevens over het aantal vrijwilligers binnen hun organisatie. In de bijlage 1 zijn drie tabellen opgenomen met de gegevens voor 2019. Voor sociaal-cultureel volwassenenwerk registreren alle erkende en gesubsidieerde organisaties de vrijwilligers die actief zijn op het bovenlokale niveau. De organisaties die erkend zijn binnen de werksoort "vereniging" registreren daarnaast ook de vrijwilligers uit hun lokale afdelingen. Voor Amateurkunsten zijn het enkel de negen erkende en gesubsidieerde koepelorganisaties die hun gegevens in SISCA registreren. De lokale amateurkunstengroepen en -verenigingen dienen hun gegevens (en hun vele vrijwilligers) niet te registreren.

De vrijwilligers worden geregistreerd per organisatie. Er zijn echter grote overlappings in de cijfers. Vrijwilligers kunnen in één organisatie zowel een bestuurstaak opnemen als een andere vrijwillige opdracht. Bovendien zijn geëngageerde burgers vaak actief in verschillende organisaties, waardoor het gedeeltelijk over dezelfde mensen kan gaan.

Tot eind 2020 konden organisaties binnen het sociaal-cultureel werk ook gebruik maken van de regeling rond het verenigingswerk om mensen te vergoeden die bepaalde taken opnemen in hun organisatie. Zoals eerder aangehaald was verenigingswerk betaald en moest je voldoen aan bepaalde voorwaarden. Aangezien verenigingswerk niet geldt als vrijwilligerswerk, werd dit ook niet geregistreerd in SISCA.

Het huidige registratiesysteem binnen SISCA is geënt op het decreet van 2003 betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk en verwijst nog naar de oude werksoorten. Daarom wordt nu samen met de betrokken sectoren gewerkt aan een vernieuwd en efficiënter registratiesysteem, met als voornaamste doel de planlast bij de organisaties te verkleinen. Hoe de organisaties in de toekomst de gegevens omtrent hun werking met vrijwilligers registreren, maakt ook deel uit van deze oefening.

BIJLAGE

Aantal geregistreerde vrijwilligers in SISCA voor 2019

Sociaal-cultureel volwassenenwerk	
Totaal aantal geregistreerde vrijwilligers	66 293
Aantal bestuursvrijwilligers	14 041
Aantal overige vrijwilligers	37 398

Voor sociaal-cultureel volwassenenwerk registreren alle erkende en gesubsidieerde organisaties het aantal vrijwilligers dat actief is op bovenlokaal niveau. Het totaal aantal vrijwilligers hoeft niet gelijk te zijn aan de som van bestuursvrijwilligers en overige vrijwilligers. Bestuursvrijwilligers nemen soms ook andere taken op zich en worden in die gevallen dubbel geteld. Niet elke organisatie kan deze opsplitsing correct invullen, en dan kiezen zij ervoor enkel het totaal in te voeren.

Sociaal-cultureel volwassenenwerk: werksoort verenigingen	
Totaal aantal geregistreerde vrijwilligers	133 856
Aantal bestuursvrijwilligers	79 850
Aantal overige vrijwilligers	54 929

Voor sociaal-cultureel volwassenenwerk registreren de erkende en gesubsidieerde organisaties binnen de werksoort verenigingen ook het aantal vrijwilligers dat actief is op lokaal niveau, in lokale afdelingen. In 2019 hebben 87% van de lokale afdelingen van de betrokken organisaties hun vrijwilligers geregistreerd. Het totaal aantal vrijwilligers hoeft niet gelijk te zijn aan de som van bestuursvrijwilligers en overige vrijwilligers. Bestuursvrijwilligers nemen soms ook andere taken op zich en worden in die gevallen dubbel geteld. Niet elke organisatie kan deze opsplitsing correct invullen, en dan kiezen zij ervoor enkel het totaal in te voeren.

Amateurkunsten	
Totaal aantal geregistreerde vrijwilligers	1254
Aantal bestuursvrijwilligers	260
Aantal overige vrijwilligers	980

Voor amateurkunsten zijn het enkel de negen erkende en gesubsidieerde koepelorganisaties die hun gegevens in SISCA registreren. De vele vrijwilligers in de lokale amateurkunstengroepen en -verenigingen zijn hier dus niet in opgenomen.